

ULLERN, RØA OG BYGDØY HISTORIELAG

LOKALHISTORISK FORENING FOR GAMLE ULLERN SOGN I AKER

Oslo, 30. januar 2018

Oslo kommune
Plan- og bygningsetaten
PB 364 Sentrum
0102 OSLO
E-post: postmottak@pbe.oslo.kommune.no

Lysakerbyen - veiledende plan for offentlige rom (VPOR) til offentlig ettersyn

Ullern, Røa og Bygdøy Historielag viser til kunngjøring om offentlig ettersyn vedrørende Lysakerbyen - veiledende plan for offentlig rom (VPOR) og som vi har mottatt gjennom Fellesrådet for Historielagene i Oslo. Historielaget dekker den del av det omhandlede området som ligger i Oslo kommune med gnr. 9 Sollerud og gnr. 10 Øraker/Lilleaker i Oslo (tidligere Aker). Vi dekker ikke de delene av området som ligger i Bærum kommune. Det ligger i Asker og Bærum Historielags område.

Som historielag er det ikke vår oppgave å uttale oss om sosiale eller miljømessige forhold ved slike reguleringer. Man melder seg ikke inn i et historielag og vurderer ikke valg av dets tillitsmenn med tanke på det, dersom ikke vedtektene unntaksvis gir slik hjemmel. Dertil har man velforeninger, spesialorganisasjoner og politiske partier. På ett område har historielagene imidlertid en oppgave. Det er å arbeide for ivaretagelse av historiske kulturminner.

Vi ser med tilfredshet at saksdokumentet, særlig i vedlegget om kulturhistorisk analyse, peker på det verdifulle i å ta vare på historiske kulturminner, og nevner flere av disse. Området omfatter, som vi foran har nevnt, gnr. 9 Sollerud og gnr. 10 Øraker/Lilleaker. Øraker er antakelig en gård allerede fra førhistorisk tid og kan være utskilt fra Ullern (Ullarvin). Bygningene på gården lå like ved bygningene på Ullern (Øvre) der det i dag heter General-lunden og brant ned i 1860 og på nytt i 1902. Sollerud er antakelig utskilt fra Øraker på 12-1300-tallet. En teori er at man la grensen etter den gamle ferdavegen før Drammensveien kom medio 1600-tallet. Den gikk antakelig der Ombergveien går i dag og passerte Lysaker-elven (Foð) ved Fåbro (hvorav navnet). Eiendommen Fåbro har også vært kalt Øvre Sollerud. Gnr. 9 strekker seg helt t.o.m. de fredede gårdene Øvergård og Nygård. Endelig har vi Lilleaker som ble utskilt fra Øraker ca 1760. Ovenfor Ombergveien og innkjørselen til Øvergård og Nygård danner Lilleakerveien grensen mellom Øraker på vestsiden og Lilleaker på østsiden.

Bevaringsverdige bygg m.m.

Begynner vi i nord på Øraker-delen av gnr. 10, har vi den gamle stasjonsbygningen til A/S Kristiania elektriske Sporvei fra 1918. Eksteriøret og deler av interiøret er bevart (man ser flere steder de sammenflettede initialer KES). Lilleaker var banens endeholdeplass til forlengelsen i 1924. (Til å begynne med mer korrekt kalt Øraker, mens Sollerud holdeplass ligger i det som var hagen til Lilleaker gård.) Ved siden av står en minnestøtte over lektor og skihistoriker Jakob Vaage. Syd for sporveien ligger Schlägergaarden (to bygninger samt lysthus) som er fredet, opprinnelig husmannsplassen Ørakerbraaten fra primo 1800-tallet. Den ble tidlig smedebolig inntil den ble kjøpt av den tyske glassmester David Schläger.

På Lilleakers gamle grunn øst for Lilleakerveien har vi på nordsiden av banen den såkalte Lilleakerparken med bautaen over dirigenten for det lokale arbeiderkoret Fram, komponisten Christian Haslerud. Syd for banen lå gamle Lilleaker skole som for lengst er revet. Men det gamle Lilleaker Bad, som nå er apotek, er historisk minneverdig som fabrikkarbeidernes mulighet til skikkelig renhold.

Så kommer vi til gnr. 9 Sollerud hvor de første bevaringsverdige husene er Mustads to arbeiderboliger Øvergård og Nygård og et uthus som alt er fredet. I Øvergård er det to leiligheter for formenn med et ekstra rom. De ble på folkemunne kalt Gromheta og Herligheta. Noen ganger er selve gårdene feilaktig gitt disse navnene. Midtgård, kalt Bikuben, brant for en del år siden, men det står fortsatt igjen et uthus etter denne.

Huset Faabro, også kalt Øvre Sollerud, er anlagt ca 1750 av dikteren Christian Braunmann Tullin som sommerbolig ved hans fabrikker. Våningshuset ble noe ombygd etter eksplosjonen ved Nitroglycerin Compagniet i 1874 og er i dag innredet som kontorer for Mustad Eiendom AS. Husene, særlig våningshuset, men også stabbur, stall, drengestue og driftsbygning er historisk bevaringsverdige. I elven er det funnet rester etter den gamle broen på ferdavegen, og bak husene mener man å se rester etter selve veien.

På østsiden av Lilleakerveien ligger gamle Lysaker Handelsforenings gård som nr. 23. Vi er i tvil om den er bevaringsverdige, men det bør vurderes. På Byantikvarens gule liste står tre boliger; nr. 11, 17 og 19. Disse skal være arkitektonisk spesielle. Nederst, før jernbanen, ligger på vestsiden av veien rester av fabrikkbygningene til Lysaker kemiske Fabrik A/S. Noe av dette kan være bevaringsverdige til minne om området industri. Vi er i tvil om jernbanebroen over Lilleakerveien og Lysakerelven er tilstrekkelig bevaringsverdige.

Helt ute ved sjøen ligger Sollerud gård med stall og stabbur og naboeiendommen Frantzebråten med tre uthus. Disse drives av Sollerudstranda skole (burde het Sollerud skole). Solleruds våningshus er bygget av dr. Carl Rustad i 1871 i empirestil. Det er i høy grad bevaringsverdige. Frantzebråten var i familien Stangs eie og spilte en rolle ved kronprinsfamiliens midlertidige opphold på Solbakken på Skøyen etter Skaugums brann i 1930. Av den gamle Drammenske kongevei synes ingen rester tilbake her.

Ullern, Røa og Bygdøy Historielag håper at det, ved en eventuell utbygging av den såkalte Lysakerbyen, vil bli tatt behørig hensyn til de verdifulle historiske kulturminner. Vi sender korrespondansen pr. E-post. Ønskes den i brev bes vi underrettet.

Med hilsen

Øivind Rødevand (sign)
leder

Tom S. Vadholm (sign)

Kopi:

Oslo kommune - Byantikvaren [postmottak@bya.oslo.kommune.no]

Ullern bydelsutvalg [tore.gleditsch@bun.oslo.kommune.no]

Sollerud vel, co/kasserer Irja S. Trøften, Vækerøåsen 15, 0282 Oslo [jtroften@broadpark.no]

Asker og Bærum Historielag, co/Bjørn Frodahl, Skogvn. 115 B, 1369 Stabekk [post@abhistorielag.no]

Fellesrådet for Historielagene i Oslo v/advokat Hans A. Grimelund Kjelsen (e-post)

Fortidsminneforeningen, Oslo og Akershus avdeling [fagkonsulent@fortidsminneforeningen.no]

Akersposten [post@akersposten.no]